

Verordening van de gemeenteraad van de gemeente Nieuwegein houdende regels omtrent het erfgoed (Erfgoedverordening gemeente Nieuwegein 2020)

De raad van de gemeente Nieuwegein;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 juli 2020;

gelet op de artikelen 3.16 en 9.1 van de Erfgoedwet, gelezen in samenhang met de artikelen 12, 15 en 38 van de Monumentenwet 1988 en de artikelen 2.1 en 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

gezien het advies van de gemeentelijke monumentencommissie;

besluit vast te stellen de volgende verordening: Erfgoedverordening gemeente Nieuwegein 2020

§ 1. Algemeen

Artikel 1. Begripsbepalingen

In deze verordening en de daarop berustende voorschriften wordt, tenzij anders is bepaald, verstaan onder:

- a. *gemeentelijk monument*: monument of archeologisch monument dat is ingeschreven in het gemeentelijk erfgoedregister;
- b. *archeologisch monument*: een Archeologisch Waardevol Gebied (AWG) zoals is aangegeven op de gemeentelijke archeologische beleidskaart;
- c. *archeologisch verwachtingsgebied*: een Archeologisch Waardevol Verwachtingsgebied (AWV) zoals weergegeven op de gemeentelijke archeologische beleidskaart, waarvan is aangegeven dat in bepaalde mate archeologische vondsten of sporen te verwachten zijn;
- d. *waardevolle gemeentelijke cultuurgoederen en waardevolle gemeentelijke verzamelingen*: roerende zaken die deel uitmaken van cultureel erfgoed en aangewezen zijn op grond van deze erfgoedverordening;
- e. *stads- en dorpsgezichten*: groepen van onroerende zaken en/of landschapselementen die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang dan wel hun wetenschappelijke of cultuurhistorische waarde.
- f. *minister*: Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap; g. *omgevingsvergunning*: omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
- g. *monumentencommissie*: de overeenkomstig art. 15 Monumentenwet 1988 ingestelde commissie met als taak het college en de raad op verzoek of uit eigen beweging te adviseren over de toepassing van de Erfgoedwet 2016, de Monumentenwet 1988, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, deze verordening en het erfgoedbeleid;
- h. *erfgoedplan*: beleidskaart van het gemeentelijke grondgebied met daarop ten minste aangegeven het landschappelijk en gebouwde erfgoed;
- i. *cultuurhistorische waardenkaarten*: topografische kaarten van het gemeentelijke grondgebied waarop zijn aangegeven de beschermde rijks- en gemeentelijke monumenten, cultuurhistorische waardevolle objecten, beschermde dorpsgezichten, cultuurhistorisch waardevolle stedenbouwkundige, landschappelijke en groenstructuren, cultuurhistorische wegen en waterlopen met de daarbij behorende gegevensbestanden;
- j. *gemeentelijke archeologische beleidskaart*: topografische kaart van het gemeentelijke grondgebied, met daarop de archeologische monumenten en gebieden met archeologische verwachting en het daarbij horende beleid;
- k. *gemeentelijke archeologische waardenkaarten*: topografische kaarten van het gemeentelijke grondgebied, met daarop de archeologische monumenten en gebieden met archeologische verwachting met de daarbij behorende gegevensbestanden;

Artikel 2. Gemeentelijk erfgoedregister

1. Burgemeester en wethouders houden een door eenieder te raadplegen gemeentelijk register bij van krachtens deze verordening onherroepelijk aangewezen cultureel erfgoed en overige conform het gemeentelijk erfgoedbeleid relevante waarden (gemeentelijk erfgoedregister).
2. Het gemeentelijk erfgoedregister bevat in ieder geval:

- a. gegevens over de inschrijving en ter identificatie van het aangewezen gemeentelijk cultureel erfgoed, waaronder gemeentelijke monumenten, beschermde dorpsgezichten, waardevolle cultuurgoederen en waardevolle verzamelingen;
- b. gegevens over door burgemeester en wethouders van de minister ontvangen afschriften van de inschrijving van een rijksmonument in het rijksmonumentenregister als bedoeld in artikel 3.3, vijfde lid, van de Erfgoedwet, alsmede gegevens over rijksbeschermde dorpsgezichten.

§ 2. Waardevolle gemeentelijke cultuurgoederen en verzamelingen

Artikel 3. Aanwijzing als waardevolle gemeentelijke cultuurgoederen of waardevolle gemeentelijke verzameling

1. Burgemeester en wethouders kunnen ambtshalve en op verzoek van een belanghebbende roerende goederen als waardevol cultuurgoed of waardevolle verzameling aanwijzen, wanneer dit goed of deze goederen van bijzondere cultuurhistorische of wetenschappelijke betekenis of schoonheid zijn en als onvervangbaar en onmisbaar worden beschouwd binnen de gemeente Nieuwegein. Tot dit cultuurgoed kan ook mobiel erfgoed, zoals varend-, rail-, rijdend- en vliegend erfgoed gerekend worden.
2. De aanwijzing van een cultuurgoed of een verzameling is mogelijk wanneer de gemeente eigenaar is, wanneer het cultuurgoed of de verzameling aan de zorg van de gemeente is toevertrouwd of wanneer de eigenaar toestemming geeft.
3. Burgemeester en wethouders vragen advies aan een commissie als bedoeld in artikel 8 van deze verordening in de volgende gevallen:
 - a. Het voornemen van een aanwijzing, bedoeld in het eerste lid;
 - b. Het voornemen tot vervreemding van een waardevol gemeentelijk cultuurgoed of een waardevolle gemeentelijke verzameling in eigendom van de gemeente;
 - c. Het voornemen tot het afstand doen van een cultuurgoed of verzameling waarvan de zorg aan de gemeente is toevertrouwd.
4. Dit artikel is niet van toepassing op:
 - a. beschermde cultuurgoederen en beschermde verzamelingen als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet, en
 - b. cultureel erfgoed dat is aangewezen op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Erfgoedwet.

Artikel 4. Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als waardevol gemeentelijk cultuurgoed of waardevolle gemeentelijke verzameling

1. Burgemeester en wethouders kunnen een besluit tot aanwijzing als bedoeld in artikel 3, eerste of tweede lid, ambtshalve wijzigen of intrekken. Artikel 3, vierde lid, is hierop van overeenkomstige toepassing, tenzij het een aanpassing van ondergeschikte betekenis betreft of het cultuurgoed of de verzameling waarop de aanwijzing betrekking heeft als zodanig is tenietgegaan.
2. Een aanwijzing vervalt met ingang van de dag waarop het cultuurgoed of de verzameling waarop de aanwijzing betrekking heeft wordt aangewezen als:
 - a. beschermd cultuurgoed of beschermde verzameling als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet, of
 - b. beschermd cultureel erfgoed op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Erfgoedwet.
3. Zodra de wijziging, intrekking of het vervallen van een aanwijzing onherroepelijk is geworden wordt dat onverwijld bijgehouden in het gemeentelijk erfgoedregister.

§ 3. Gemeentelijke monumenten

Artikel 5. Aanwijzing als gemeentelijk monument

1. Burgemeester en wethouders kunnen besluiten een object, gebied of gebouw dat van bijzonder belang is voor de gemeente vanwege zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde aan te wijzen als gemeentelijk monument.
2. Een belanghebbende kan burgemeester en wethouders verzoeken een object, gebied of gebouw dat van bijzonder belang is voor de gemeente vanwege zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde aan te wijzen als gemeentelijk monument.
3. Dit artikel is niet van toepassing op rijksmonumenten.

Artikel 6. Voornemen tot aanwijzing

1. Een voornemen om toepassing te geven aan artikel 5 wordt door burgemeester en wethouders schriftelijk bekendgemaakt aan alle zakelijk gerechtigden op de onroerende zaak die vermeld staan in de openbare registers, bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Kadasterwet.
2. Voordat een kerkelijk monument wordt aangewezen, voeren burgemeester en wethouders overleg over het voornemen met de eigenaar.

Artikel 7. Voorbescherming

1. De bescherming van artikelen 14, 15, 16, 17 en 18 is van overeenkomstige toepassing op het monument of archeologisch monument ten aanzien waarvan een voornemen als bedoeld in artikel 6 is bekendgemaakt.
2. De voorbescherming, bedoeld in het eerste lid, vervalt op het moment van inschrijving van de aanwijzing in het gemeentelijk erfgoedregister of op het moment waarop het aanwijzingsbesluit wordt herroepen of door de bestuursrechter wordt vernietigd.

Artikel 8. Advies gemeentelijke monumentencommissie

1. Burgemeester en wethouders vragen over het voornemen om toepassing te geven aan artikel 5 advies aan de monumentencommissie waarvan de leden deskundig zijn op het gebied van de monumentenzorg. Van deze commissie maken geen deel uit leden van het gemeentebestuur.
2. De monumentencommissie brengt binnen acht weken na ontvangst van de adviesaanvraag schriftelijk en deugdelijk gemotiveerd advies uit.
3. Het college beslist binnen 20 weken na ontvangst van het advies van de monumentencommissie, maar in ieder geval binnen 26 weken na de adviesaanvraag.
4. Het college kan de in het derde lid genoemde termijn van 20 weken met ten hoogste acht weken verlengen, mits zij de aanvrager daarvan kennis geeft binnen de in het tweede lid genoemde termijn.

Artikel 9. Beslistermijn en inhoud aanwijzingsbesluit

1. Op een aanvraag om aanwijzing dient te worden besloten binnen 26 weken na ontvangst van de aanvraag.
2. De aanwijzing bevat in ieder geval de plaatselijke aanduiding van het gemeentelijke monument, de datum van aanwijzing, de kadastrale aanduiding en een beschrijving van het gemeentelijke monument.

Artikel 10. Bekendmaking aanwijzingsbesluit aan rechthebbenden en inschrijving

1. De aanwijzing wordt schriftelijk bekendgemaakt aan alle zakelijk gerechtigden op de onroerende zaak die vermeld staan in de openbare registers, bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Kadasterwet.
2. Zodra een aanwijzing onherroepelijk is geworden wordt deze onverwijld opgenomen in het gemeentelijk erfgoedregister.

Artikel 11. Aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument

1. In een spoedeisend geval kunnen burgemeester en wethouders een monument of archeologisch monument aanwijzen als voorlopig gemeentelijk monument. In afwijking van artikel 8 wordt in dat geval aan de monumentencommissie advies gevraagd over de vastgestelde aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument.
2. Een aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument vervalt na 26 weken of zoveel eerder als burgemeester en wethouders een besluit hebben genomen over de aanwijzing, bedoeld in artikel 5.
3. De artikelen 14, 15, 16, 17 en 18 zijn van overeenkomstige toepassing vanaf het moment dat belanghebbenden schriftelijk in kennis worden gesteld van het besluit van burgemeester en wethouders tot aanwijzing van het monument of archeologisch monument als voorlopig gemeentelijk monument. Artikel 10 is van overeenkomstige toepassing op deze aanwijzing.

Artikel 12. Wijzigen van de aanwijzing

1. Het college kan al dan niet op aanvraag van een belanghebbende de aanwijzing wijzigen.
2. Artikel 5 tweede lid, alsmede artikel 6, 7, 8, 9 en 10 zijn van overeenkomstige toepassing op het aanwijzingsbesluit.
3. De inhoud en de datum van de wijziging worden opgenomen in het gemeentelijk erfgoedregister.

Artikel 13. Wijziging gemeentelijk erfgoedregister, vervallen aanwijzing monument

1. Burgemeester en wethouders kunnen ten aanzien van gemeentelijke monumenten en voorlopige gemeentelijke monumenten ambtshalve wijzigingen aanbrengen in het gemeentelijk erfgoedregister.

2. Als de wijziging ziet op het schrappen uit het register zijn artikelen 14, 15, 16, 17 en 18 van overeenkomstige toepassing, tenzij het monument of het archeologisch monument waarop de aanwijzing betrekking heeft als zodanig is teniet gegaan.
3. Een aanwijzing vervalt met ingang van de dag waarop het monument of het archeologisch monument waarop de aanwijzing betrekking heeft is ingeschreven in het rijksmonumentenregister of een provinciaal erfgoedregister als bedoeld in artikel 3.17, derde lid, van de Erfgoedwet. Het vervallen van de aanwijzing wordt onverwijld bijgehouden in het gemeentelijk erfgoedregister.

Artikel 14. Instandhoudingsplicht gemeentelijk monument

Het is verboden een gemeentelijk monument te beschadigen of te vernielen, of daaraan onderhoud te onthouden dat voor de instandhouding daarvan noodzakelijk is.

Artikel 15. Omgevingsvergunning gemeentelijk monument

1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning van burgemeester en wethouders een gemeentelijk monument:
 - a. te slopen, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen, of
 - b. te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.
 - c. als dit een (archeologisch) terrein betreft, graafwerk of andere bodemingrepen te verrichten, behoudens de normale onderhoudswerkzaamheden, zoals benoemd in lid 2, en ten behoeve van noodzakelijk archeologisch onderzoek.
2. Het eerste lid is niet van toepassing op:
 - a. de uitvoering van normaal onderhoud, voor zover detaillering, profilering, vormgeving, materiaalsoort en kleur van het monument niet wijzigen, en voor zover de aanleg van een tuin, park of andere aanleg, niet wijzigt, of
 - b. inpanidige veranderingen van het monument, voor zover het een onderdeel daarvan betreft dat vanuit het oogpunt van monumentenzorg zonder betekenis is.
3. Het verbod en de vergunningplicht, bedoeld in het eerste lid, gelden niet indien het college nadere regels stelt met betrekking tot de wijze waarop werkzaamheden aan een gemeentelijke monument dienen te worden uitgevoerd. Deze regels kunnen mede inhouden een vrijstelling van het verbod, bedoeld in het eerste lid.
4. Het bevoegd gezag kan aan de omgevingsvergunning voorschriften verbinden over de uitvoering en de materiaaltoepassing.
5. Het bevoegd gezag kan voorschrijven dat de aanvrager van een omgevingsvergunning als bedoeld in het eerste lid nader cultuurhistorisch onderzoek moet verrichten, zoals een bouwhistorisch, tuinhistorisch of archeologisch onderzoek.
 - a. Het bevoegd gezag kan nadere eisen stellen aan het te verrichten cultuurhistorisch onderzoek.

Artikel 16. Intrekken van de omgevingsvergunning

De omgevingsvergunning, bedoeld in artikel 15, eerste lid, kan door burgemeester en wethouders worden ingetrokken:

- a. als de verlening berust op onjuiste of onvolledige gegevens en de juiste of volledige gegevens tot een ander besluit zou hebben geleid;
- b. voor zover veranderde omstandigheden of feiten met betrekking tot de activiteit waarvoor de omgevingsvergunning is verleend, zich in overwegende mate tegen voortzetting of ongewijzigde voortzetting van die activiteit verzetten.
- c. binnen 26 weken na het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning geen begin met de werkzaamheden is gemaakt.
- d. tussen het begin en het einde van de werkzaamheden deze werkzaamheden langer dan een aaneengesloten periode van 26 weken stilliggen.

Artikel 17. Advies gemeentelijke monumentencommissie

1. Burgemeester en wethouders vragen over het voornemen om toepassing te geven aan artikel 14 en 15 en 16 advies aan de monumentencommissie waarvan de leden deskundig zijn op het gebied van de monumentenzorg. Van deze commissie maken geen deel uit leden van het gemeentebestuur.
2. De monumentencommissie brengt binnen acht weken na ontvangst van de adviesaanvraag schriftelijk en deugdelijk gemotiveerd advies uit.
3. Het college beslist binnen 20 weken na ontvangst van het advies van de monumentencommissie, maar in ieder geval binnen 26 weken na de adviesaanvraag.

4. Het college kan de in het derde lid genoemde termijn van 20 weken met ten hoogste acht weken verlengen, mits zij de aanvrager daarvan kennis geeft binnen de in het tweede lid genoemde termijn.

Artikel 18. Weigeringsgronden

1. De omgevingsvergunning kan slechts worden verleend als het belang van de monumentenzorg zich daartegen niet verzet.
2. Een omgevingsvergunning voor een kerkelijk monument wordt niet verleend zonder overeenstemming met de eigenaar.

§4. Rijksmonumenten

Artikel 19. Advies omgevingsvergunning rijksmonument

1. Burgemeester en wethouders zenden onverwijld een afschrift van de ontvankelijke aanvraag om omgevingsvergunning voor een rijksmonument als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder f, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht voor advies aan de adviescommissie, bedoeld in artikel 8 en 17, eerste lid. Artikel 8 en 17, tweede, derde en vierde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.
2. Het bevoegd gezag kan voorschrijven dat de aanvrager van een omgevingsvergunning als bedoeld in het eerste lid nader onderzoek moet verrichten, zoals een bouwhistorisch onderzoek.

§ 5. Gemeentelijke stads- en dorpsgezichten

Artikel 20 Aanwijzing als beschermd gemeentelijk stads- en dorpsgezicht

1. De gemeenteraad kan, op voorstel van burgemeester en wethouders, stads- en dorpsgezichten aanwijzen als beschermd gemeentelijk stads- of dorpsgezicht.
2. Burgemeester en wethouders zenden het voorstel voor advies aan de adviescommissie, bedoeld in artikel 8, eerste lid. Artikel 8, tweede en derde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.
3. De gemeenteraad beslist binnen 28 weken na verzending van het voorstel, bedoeld in het tweede lid.
4. Een aangewezen gemeentelijk stads- of dorpsgezicht wordt onverwijld opgenomen in het gemeentelijk erfgoedregister.
5. De gemeenteraad stelt ter bescherming van een op grond van het eerste lid aangewezen beschermd stads- of dorpsgezicht een bestemmingsplan vast als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening. Bij het besluit tot aanwijzing van een beschermd stads- en dorpsgezicht kan hiertoe een termijn worden gesteld.
6. Bij het besluit tot aanwijzing van een beschermd stads- of dorpsgezicht wordt bepaald of en in hoeverre geldende bestemmingsplannen als beschermend plan in de zin van het vorige lid kunnen worden aangemerkt, dan wel of een beheersverordening als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening kan worden vastgesteld.
7. Als een bestemmingsplan als bedoeld in het vijfde of zesde lid, opnieuw moet worden vastgesteld ingevolge artikel 3.1, tweede lid, van de Wet ruimtelijke ordening, kan de gemeenteraad in afwijking van artikel 3.1, eerste lid, van die wet, voor het desbetreffende gebied een beheersverordening als bedoeld in die wet vaststellen.
8. Voor zover in een gebied dat is aangewezen als een beschermend stads- of dorpsgezicht nog geen bestemmingsplan als bedoeld in dit artikel van kracht is, is het verboden bouwen en andere werken te plaatsen, op te richten, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen zonder schriftelijke vergunning van het college.
9. Dit artikel is niet van toepassing op beschermde stads- en dorpsgezichten die zijn aangewezen op grond van artikel 35, eerste lid, van de Monumentenwet 1988 of een provinciale verordening als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Artikel 21. Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als beschermd gemeentelijke stads- en dorpsgezicht

1. De gemeenteraad kan, op voorstel van burgemeester en wethouders, een besluit tot aanwijzing als bedoeld in artikel 31, eerste lid, wijzigen of intrekken. Artikel 31, tweede en derde lid, is hierop van overeenkomstige toepassing, tenzij het een aanpassing van ondergeschikte betekenis betreft of het stads- en dorpsgezicht waarop aanwijzing betrekking heeft als zodanig is tenietgegaan.
2. Een aanwijzing vervalt met ingang van de dag waarop het stads- en dorpsgezicht waarop de aanwijzing betrekking heeft wordt aangewezen als:
 - a. beschermd stads- en dorpsgezicht als bedoeld in artikel 35, eerste lid, van de Monumentenwet 1988, zoals die wet luidde voor de inwerkingtreding van de Erfgoedwet, of

- b. beschermd stads- en dorpsgezicht op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.
3. Zodra de wijziging, intrekking of het vervallen van een aanwijzing onherroepelijk is geworden wordt dat onverwijld bijgehouden in het gemeentelijk erfgoedregister.

Artikel 22. Verbodsbepaling en aanvraag omgevingsvergunning

1. Het is in een beschermd gemeentelijk stads- of dorpsgezicht verboden om zonder omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, een bouwwerk te slopen.
2. Het is daarnaast verboden om in een beschermd gemeentelijk stads- of dorpsgezicht zonder omgevingsvergunning of in strijd met bij zodanige omgevingsvergunning gestelde voorschriften:
 - a. bouwwerken te verstoren, te plaatsens, op te richten, te verplaatsen of in enig ander opzicht te wijzigen;
 - b. bouwwerken te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze waardoor het stads- of dorpsgezicht wordt ontsierd of in gevaar gebracht;
 - c. onroerende zaken, geen bouwwerk zijnde, zoals straten, wegen, pleinen, wateren, bomen, erfafscheidingen- niet zijnde een bouwwerk- en straatmeubilair te realiseren, aan te leggen, planten of wijzigen.
3. Het verbod en de vergunningplicht, bedoeld in het eerste en tweede lid, gelden niet bij normaal onderhoud en beheer en indien het college nadere regels stelt met betrekking tot de wijze waarop werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd, welke in dienst staan van de verbetering van de cultuurhistorische kwaliteit van het stads- en dorpsgezicht.
4. Aan de omgevingsvergunning kunnen, ingeval van afbraak als bedoeld in het eerste lid, voorwaarden met betrekking tot archeologisch onderzoek worden verbonden.
5. De omgevingsvergunning kan, ingeval van afbraak als bedoeld in het eerste lid, worden geweigerd indien een bouwvergunning kan worden verleend voor een in plaats van het te slopen bouwwerk nieuw op te richten bouwwerk, doch deze nog niet is aangevraagd.
6. De omgevingsvergunning kan, ingeval van afbraak als bedoeld in het eerste lid, worden aangehouden indien de bouwvergunning voor een in plaats van het te slopen bouwwerk nieuw op te richten bouwwerk is aangevraagd, doch op die aanvraag nog niet is beslist. De aanhouding duurt totdat onherroepelijk op die aanvraag is beslist.
7. De omgevingsvergunning kan in ieder geval worden geweigerd als naar het oordeel van burgemeester en wethouders niet aannemelijk is dat op de plaats van het te slopen bouwwerk een ander bouwwerk kan of zal worden gebouwd.
8. De artikelen 16, 17 en 18 zijn van overeenkomstige toepassing.
9. Het eerste lid is niet van toepassing op het slopen ingevolge een verplichting als bedoeld in de artikelen 13, 13a of 13b van de Woningwet.

§ 6. Erfgoedplan

Artikel 23. Erfgoedplan

1. De gemeenteraad stelt een erfgoedplan vast, waarin staat hoe toegezien wordt op instandhouding van op kaart aangeduide cultuurhistorische waarden en wanneer de monumentencommissie een adviesrol heeft.
2. Het college is bevoegd het erfgoedplan te wijzigen.
3. Voor vaststelling of wijziging van het erfgoedplan wordt de monumentencommissie om advies gevraagd, met uitzondering van archeologische verwachtingsgebieden.
4. Aan ruimtelijke ontwikkelingen waarvoor een wijziging van het bestemmingsplan of een projectbesluit (artikel 2.12, lid 1, sub a onder 3 Wabo) nodig is en die betrekking hebben op gemeentelijke monumenten dan wel cultuurhistorische waarden, die op de cultuurhistorische waardenkaart en/of het erfgoedplan zijn aangegeven, verleent de gemeenteraad of het college slechts medewerking indien de initiatiefnemer aantoont dat de voorgenomen ontwikkeling met de cultuurhistorische waarden en het beleid in overeenstemming is.
5. Het bevoegd gezag kan ten behoeve van de beoordeling van een aanvraag om een omgevingsvergunning, dan wel een procedure als bedoeld in het 3e lid bepalen dat nader cultuurhistorisch onderzoek nodig is, zoals een bouwhistorisch, tuinhistorisch of archeologisch onderzoek.
 - a. Het bevoegd gezag kan nadere eisen stellen aan het te verrichten cultuurhistorisch onderzoek.

§ 7. Archeologie

Artikel 24. Vangnet archeologie

1. Het is verboden om zonder omgevingsvergunning van het college:

- a. In een archeologisch monument of een archeologisch verwachtingsgebied, de bodem onder de oppervlakte te verstoren, behoudens archeologisch onderzoek door een daartoe gekwalificeerd archeoloog. Het betreft archeologische monumenten en archeologische verwachtingsgebieden zoals opgenomen op de archeologische waarderings- en beleidskaarten van de gemeente Nieuwegein. Dit geldt ook als in het daar vigerende bestemmingsplan niet is voldaan aan artikel 3.1.6, vijfde lid, van het Besluit ruimtelijke ordening.
 - b. aanwezige (delen van) fundamenteën of andere, met de archeologische structuren verband houdende zaken af te breken, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen;
2. Het verbod in lid 1 is niet van toepassing indien:
- a. het een verstoring betreft van een archeologisch monument of archeologisch verwachtingsgebied als aangegeven op de gemeentelijke archeologische beleidskaart, en waarbij die verstoring plaatsvindt:
 - 1° in een gebied aangeduid als AWG 2 en de verstoring niet dieper gaat dan 30 cm;
 - 2° in een gebied aangeduid als AWW 1 en de verstoring niet dieper gaat dan 30 cm - maaiveld;
 - 3° in een gebied aangeduid als AWW 2 en het te verstoren gebied kleiner is dan 500 m² en de verstoring niet dieper gaat dan 30 cm - maaiveld;
 - 4° in een gebied aangeduid als AWW 3 en het te verstoren gebied kleiner is dan 2.500 m² en de verstoring niet dieper gaat dan 150 cm - maaiveld;
 - 5° in een gebied aangeduid als AWW 4 en het te verstoren gebied kleiner is dan 2.500 m² en de verstoring niet dieper gaat dan 300 cm - maaiveld;
 - 6° in een gebied aangeduid als AWW 5 en het te verstoren gebied kleiner is dan 5000 m² en de verstoring niet dieper gaat dan 30 cm - maaiveld;
 - 7° in een gebied aangeduid als AWW 6 en het te verstoren gebied kleiner is dan 10.000 m² en de verstoring niet dieper gaat dan 150 cm - maaiveld; met dien verstande dat er in gebieden met meerdere archeologische verwachtingsgebieden dan wel archeologische monumenten als uitgangspunt geldt de voorwaarden behorend bij het archeologisch monument of archeologisch verwachtingsgebied met de strengste onderzoekseis;
 - b. In het geldende bestemmingsplan bepalingen zijn opgenomen omtrent archeologische monumentenzorg;
 - c. Er sprake is van een activiteit zoals bedoeld in artikel 2.12 lid 1 en 2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en hierin voorschriften zijn opgenomen omtrent archeologische monumentenzorg;
 - d. Het college nadere regels stelt met betrekking tot de uitvoering van werkzaamheden die leiden tot een verstoring van een archeologisch monument of archeologisch verwachtingsgebied als aangegeven op de gemeentelijke archeologische beleidskaart;
 - e. Een rapport is overgelegd waarin de archeologische verwachtingen en waarden van het te verstoren terrein naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate zijn vastgesteld en waaruit blijkt dat:
 - Het behoud van de archeologische verwachtingen en waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
 - De archeologische verwachtingen en waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
 - In het geheel geen archeologische verwachtingen en waarden in het geding zijn.

§ 8. Handhaving en toezicht

Artikel 25. Strafbepaling

Degene die handelt in strijd met artikel 14, 15, 22 en 24 van deze verordening, wordt gestraft met een geldboete van de tweede categorie of een hechtenis van ten hoogste drie maanden.

Artikel 26. Toezichthouders

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze verordening zijn belast: de bij besluit van het college aan te wijzen personen.
 - a. Met betrekking tot het monument als bedoeld in artikel 1, onder a en cultuurhistorie als bedoeld met de begrippen b, e, f in artikel 1: de afdeling Toezicht, Veiligheid en Leefbaarheid van de gemeente Nieuwegein;
 - b. Met betrekking tot archeologische monumenten als bedoeld in artikel 1, onder a, en c en archeologie als bedoeld onder begrip d artikel 1: de afdeling Toezicht, Veiligheid en Leefbaarheid van de gemeente Nieuwegein;

2. Burgemeester en wethouders kunnen daarnaast andere personen met dit toezicht belasten.

§ 9. Slotbepalingen

Artikel 27. Intrekken oude verordening

De Erfgoedverordening gemeente Nieuwegein 2010 wordt ingetrokken.

Artikel 28. Overgangsrecht

1. De op grond van de onder artikel 39 ingetrokken erfgoedverordening gemeente Nieuwegein 2010 aangewezen en geregistreerde gemeentelijke monumenten, worden geacht aangewezen en geregistreerd te zijn overeenkomstig de bepalingen van deze verordening.
2. Aanvragen om omgevingsvergunningen die zijn ingediend vóór de inwerkingtreding van deze verordening worden afgehandeld met inachtneming van de Erfgoedverordening gemeente Nieuwegein 2010.

Artikel 29. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking één dag na de publicatie ervan.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Erfgoedverordening gemeente Nieuwegein 2020.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de raad van de gemeente Nieuwegein 24 september 2020,

De voorzitter,

De griffier,

Toelichting

ALGEMEEN DEEL

Waar heeft deze erfgoedverordening betrekking op?

De bescherming van en omgang met cultuurhistorische waarden binnen de gemeente worden juridisch op verschillende plekken geborgd. Deze erfgoedverordening bevat procedurele regels voor de volgende erfgoederen binnen de gemeente Nieuwegein:

- Paragraaf 2: Waardevolle gemeentelijke cultuurgooederen en verzamelingen;
- Paragraaf 3: Gemeentelijke monumenten;
- Paragraaf 4: Rijksmonumenten;
- Paragraaf 5: Gemeentelijke stads- en dorpsgezichten;
- Paragraaf 7: Archeologie (vangnet voor situaties wanneer archeologische waarden niet in een bestemmingsplan of beheersverordening zijn opgenomen).

Regelgeving voor andere erfgoederen zoals cultuurlandschappelijke waarden, cultuurhistorisch groen, karakteristieke panden en beeldbepalende objecten staan niet in deze verordening. De regels voor deze waarden worden uitgewerkt in het Erfgoedplan. De juridische borging ervan vindt plaats via bestemmingsplannen (in de toekomst het Omgevingsplan).

Inleiding

De bundelingen van wetgeving in één Erfgoedwet en de verwachte invoering van de Omgevingswet stimuleren zowel een meer integraal gemeentelijk erfgoedbeleid als de erkenning dat erfgoed een integraal onderdeel is van (de kwaliteit van) de fysieke leefomgeving. Door de invoering van deze twee wetten is het bereik van de gemeentelijke Erfgoedverordening in vergelijking met de voorgaande verordening zowel breder – het betreft nu monumenten én cultuurgooederen – als smaller: belangrijke fysieke onderwerpen zoals de aanwijzing of bescherming van stads- en dorpsgezichten of archeologische waarden en verwachtingen worden steeds minder geregeld via een verordening en meer via het bestemmingsplan en straks, onder de Omgevingswet, het omgevingsplan.

De Erfgoedverordening wordt vernieuwd vanwege de invoering van de nieuwe Erfgoedwet, per 1 juli 2016, en ter voorbereiding op de Omgevingswet. De Erfgoedwet vervangt en integreert verschillende wettelijke regelingen op het gebied van het cultureel erfgoed. Naast de Erfgoedwet wordt besluitvorming over cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving op termijn geregeld via de Omgevingswet. De Erfgoedwet anticipeert op de invoering van de Omgevingswet door overgangsrecht als gevolg waarvan delen van de Monumentenwet 1988 van kracht blijven, tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet (zoals in artikel 9.1 Erfgoedwet). Daarom is deze verordening zowel gebaseerd op de Erfgoedwet als op de Monumentenwet 1988.

In de Omgevingswet zal materieel gezien het bestaande stelsel van monumenten- en sloopvergunningen nagenoeg één-op-één worden overgenomen. Wel vindt op een aantal wetstechnische, procedurele en inhoudelijke punten stroomlijning plaats, die samenhangt met de samenvoeging met andere stelsels en de achterliggende vereenvoudigingsgedachte. Ook bepalingen over taken en bevoegdheden van de gemeentelijke monumentencommissies, de aanwijzing van beschermde stads- en dorpsgezichten en in dat kader het opstellen van beschermende bestemmingsplannen (straks omgevingsplannen) en de bepalingen over de archeologische monumentenzorg in bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen zullen overgaan naar de Omgevingswet.

Reikwijdte

De Erfgoedwet integreert de Regeling materieelbeheer museale voorwerpen 2013, de Wet verzelfstandiging museale diensten, de Monumentenwet 1988 (Mw 1988), de Wet tot behoud van cultuurbezit (Wbc), de Uitvoeringswet UNESCO-verdrag 1970 inzake onrechtmatige invoer, uitvoer of eigendoms-overdracht van cultuurgoederen en de Wet tot teruggave cultuurgoederen afkomstig uit bezet gebied. In aansluiting op de Erfgoedwet ziet de Erfgoedverordening conform het begrip 'cultureel erfgoed' zowel toe op onroerend cultureel erfgoed (monumenten) als roerend cultureel erfgoed (cultuurgoederen, mobiel erfgoed).

Archeologische waarden moeten worden geborgd via het ruimtelijke spoor (lees: de bestemmingsplannen en de afwijkvergunning op basis van de Wabo) op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening en artikel 5.2 van het Besluit omgevingsrecht. Omdat er binnen de gemeente nog bestemmingsplannen zijn waarin de bescherming van archeologische monumenten, -waarden en verwachtingen niet is opgenomen, is in het overgangsrecht afzonderlijk in een vangnetbepaling voorzien.

Wettelijke grondslag

De grondslag voor deze verordening bestaat uit artikel 3.16 van de Erfgoedwet en, op de voet van het overgangsrecht van artikel 9.1 van de Erfgoedwet, de artikelen 12, 15 en 38 van de Monumentenwet 1988. Deze laatste wetgeving blijft op grond van het overgangsrecht van de Erfgoedwet van kracht tot de invoering van de Omgevingswet. Daarnaast zijn ook de artikelen 2.1 en 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo) van belang in verband met de bescherming van monumenten door middel van omgevingsvergunningen.

ARTIKELSGEWIJS

Enkel die bepalingen die nadere toelichting behoeven worden hieronder behandeld.

Artikel 1. Begripsbepalingen

De wettelijke definities uit artikel 1.1 van de Erfgoedwet gelden onverkort voor de begrippen die gebruikt worden in deze verordening, nu deze verordening berust op artikel 3.16 van de Erfgoedwet en derhalve in samenhang met de Erfgoedwet moet worden gelezen. Artikel 1 van deze verordening bevat daarom vanuit dit oogpunt de begrippen "gemeentelijk monument", "minister" en "omgevingsvergunning" waarvan de definitie moet worden omschreven of die kortheidshalve zijn gegeven en die niet reeds (in deze vorm) in artikel 1.1 van de Erfgoedwet zijn gegeven. Daarnaast zijn in artikel 1 een aantal andere door de gemeente gebruikte begrippen opgenomen, die geen deel uitmaken van artikel 1.1. van de Erfgoedwet.

De voor deze verordening relevante begrippen uit de Erfgoedwet zijn:

- *archeologisch monument*: terrein dat deel uitmaakt van cultureel erfgoed vanwege de daar aanwezige overblijfselen, voorwerpen of andere sporen van menselijke aanwezigheid in het verleden, met inbegrip van die overblijfselen, voorwerpen en sporen;
- *archeologische vondst*: overblijfsel, voorwerp of ander spoor van menselijke aanwezigheid in het verleden afkomstig van een archeologisch monument;
- *beschermde cultuurgoed*: cultuurgoed dat:
 - a. als zodanig is aangewezen op grond van artikel 3.7, eerste lid[, van de Erfgoedwet];
 - b. voorkomt in een opsomming als bedoeld in artikel 3.7, derde lid[, van de Erfgoedwet]; of
 - c. in geval van de aanwijzing van een beschermde verzameling op grond van artikel 3.8, eerste lid, [van de Erfgoedwet] zolang nog geen opsomming voor die verzameling is vastgesteld, redelijkerwijs onder de algemene omschrijving van die beschermde verzameling valt;
- *beschermde verzameling*: verzameling die is aangewezen op grond van artikel 3.7, tweede lid[, van de Erfgoedwet];
- *cultureel erfgoed*: uit het verleden geërfde materiële en immateriële bronnen, in de loop van de tijd tot stand gebracht door de mens of ontstaan uit de wisselwerking tussen mens en omgeving, die mensen, onafhankelijk van het bezit ervan, identificeren als een weerspiegeling en uitdrukking van zich voortdurend ontwikkelende waarden, overtuigingen, kennis en tradities, en die aan hen en toekomstige generaties een referentiekader bieden;
- *cultuurgoed* : roerende zaak die deel uitmaakt van cultureel erfgoed;

- *kerkelijk monument*: monument dat eigendom is van een kerkgenootschap, een zelfstandig onderdeel daarvan, een lichaam waarin kerkgenootschappen zijn verenigd, of van een ander genootschap op geestelijke grondslag en dat uitsluitend of voor een overwegend deel wordt gebruikt voor het gezamenlijk belijden van de godsdienst of levensovertuiging;
- *monument* : (onroerende) zaak die deel uitmaakt van cultureel erfgoed;
- *normaal onderhoud*: noodzakelijke reguliere werkzaamheden die gericht zijn op het behoud van monumentale waarde;
- *rijksmonument* : monument of archeologisch monument dat is ingeschreven in het rijksmonumentenregister;
- *rijksmonumentenregister* : register als bedoeld in artikel 3.3[, van de Erfgoedwet];
- *verzameling* : cultuurgoederen die uit cultuurhistorisch of wetenschappelijk oogpunt bij elkaar horen.

Artikel 2. Gemeentelijk erfgoedregister

Het gemeentelijk erfgoedregister heeft betrekking op al het (beschermd) gemeentelijk aangewezen cultureel erfgoed als dat krachtens deze verordening is gebeurd. Het gaat om door het gemeentebestuur zelf aangewezen monumenten, stads- of dorpsgezichten of cultuurgoederen. Daarnaast worden ook gegevens over Rijksmonumenten en beschermde dorpsgezichten opgenomen en kan het register worden uitgebreid met ander erfgoed zoals de cultuurhistorisch waardevolle gebouwen die in bestemmingsplannen als karakteristieke of beeldbepalende panden bestemd zijn.

Dit artikel geeft uitvoering aan de verplichting van artikel 3.16, derde lid, van de Erfgoedwet en is daarmee van toepassing op al het cultureel erfgoed, ongeacht of het om onroerende of roerende zaken gaat, dat is aangewezen op grond van deze verordening.

Het woord "onherroepelijk" betekent hier dat tegen de aanwijzing geen beroep (of bezwaar) is ingesteld of dat het is afgewezen.

Daarnaast is in het tweede lid geregeld dat ook informatie over rijksmonumenten die in de gemeente zijn gelegen in het gemeentelijk erfgoedregister worden opgenomen. Op grond van de Erfgoedwet ontvangen burgemeester en wethouders deze informatie in afschrift van de minister bij de inschrijving in het rijksmonumentenregister.

Artikel 3. Aanwijzing als waardevolle gemeentelijke cultuurgoederen of waardevolle gemeentelijke verzameling

Dit artikel maakt het mogelijk dat topstukken van het gemeentelijk cultuurbezit of in bezit van derden worden aangewezen als waardevolle gemeentelijke cultuurgoederen of waardevolle gemeentelijke verzamelingen, voor zover deze niet al voor het Nederlandse cultuurbezit als beschermde cultuurgoederen zijn aangewezen door de minister op grond van artikel 3.7 van de Erfgoedwet of door gedeputeerde staten op grond van de provinciale erfgoedverordening krachtens artikel 3.17 van de Erfgoedwet. Tot dit cultuurgoed kan ook mobiel erfgoed (varend-, rail-, rijdend- en vliegend erfgoed) gerekend worden. De formele gevolgen van een aanwijzing van een cultuurgoed of verzameling als waardevol gemeentelijk cultuurgoed of waardevolle gemeentelijke verzameling zijn beperkt: ingevolge artikel 2 van deze verordening zullen ze ingeschreven dienen te worden in het gemeentelijk erfgoedregister en er geldt op grond van het derde lid, in aanvulling op artikel 4.18 van de Erfgoedwet, een adviesverplichting bij een eventuele vervreemding daarvan door de gemeente of wanneer de gemeente afstand wil doen van het eigendom of de zorg voor het cultuurgoed dat of de verzameling die aan haar was toevertrouwd. De aanwijzing heeft daarnaast vooral een symbolische betekenis en geeft uitdrukking aan het belang dat de gemeente stelt in het betreffende cultuurgoed of de betreffende verzameling. Aanwijzing als waardevol cultuurgoed of waardevolle verzameling creëert bewustwording en brengt voor de gemeente belangwekkende roerende erfgoederen extra onder de aandacht.

De aanwijzing van waardevolle gemeentelijke cultuurgoederen en verzamelingen kan betrekking hebben op cultuurgoederen en verzamelingen die in eigendom zijn van de gemeenten, cultuurgoederen en verzamelingen waarvan de zorg aan de gemeente is toevertrouwd en cultuurgoederen en verzamelingen waar de gemeente geen eigenaar van is of zorgtaak voor heeft. De tweede optie kan bijvoorbeeld het geval zijn bij cultuurgoederen die door de gemeente in bruikleen zijn verkregen uit collecties van derden. Voor aanwijzing van cultuurgoederen waarvan de zorg aan de gemeente is toevertrouwd én voor aanwijzing van cultuurgoederen in bezit van een derde partij is overeenstemming met de eigenaar een vereiste. Burgemeester en wethouders moeten voorts in het geval van een schenking, erfstelling, legaat of aankoop eventuele beperkende of andere juridische voorwaarden in acht nemen.

Het is niet mogelijk om waardevolle cultuurgoederen en waardevolle verzamelingen aan te wijzen zonder toestemming van de eigenaar, omdat er onvoldoende wettelijke grondslag is om bij verordening een juridisch beschermingsregime eenzijdig aan een andere eigenaar op te leggen, zoals dat geldt voor de op rijksniveau beschermde cultuurgoederen (zie Hoofdstuk 4 van de Erfgoedwet). Van een eventuele eenzijdige aanwijzing zou daardoor geen enkele juridische beschermde werking uitgaan. Het aanwijzen van cultuurgoederen en verzamelingen met toestemming van de eigenaar biedt ook geen garantie voor bescherming en behoud binnen de gemeente, maar is vooral een symbolische daad die bijdraagt aan bewustwording en waardering van roerende erfgoederen die betekenisvol zijn voor de gemeente.

Artikel 4. Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als waardevol gemeentelijke cultuurof of waardevolle gemeentelijke verzameling

Dit artikel bepaalt o.a. dat bij wijziging (van niet-ondergeschikte aard) van een aanwijzing en bij intrekking van de status als beschermd gemeentelijke cultuurof of beschermde gemeentelijke verzameling dezelfde adviesprocedure geldt als bij onder meer de aanwijzing daarvan; over het voornemen daartoe vragen burgemeester en wethouders advies aan een commissie als bedoeld in artikel 4.18 van de Erfgoedwet. Bij een wijziging van ondergeschikte betekenis kan o.a. gedacht worden aan de plaatsaanduiding i.v.m. verhuizing van een cultuurof naar een andere locatie ter plekke of omdat het in tijdelijke bruikleen wordt gegeven aan een museum. Voorts is hier bepaald dat een aanwijzing vervalt zodra het cultuurof of de verzameling waarop de aanwijzing betrekking door de minister op een provincie wordt aangewezen als beschermd cultuurof of beschermde verzameling.

Artikel 5. Aanwijzing als gemeentelijk monument

Dit artikel regelt de toekenning van de status van gemeentelijk monument aan een monument of archeologisch monument. De aanwijzing vergt een belangenafweging tussen het met de aanwijzing te dienen belang en de overige bij de aanwijzing betrokken belangen, waaronder planologische en/of economische belangen of het gebruik van het monument of archeologisch monument. Deze formulering is ontleend aan artikelen 3.1, eerste lid, en 3.16, tweede lid, van de Erfgoedwet.

Burgemeester en wethouders hebben beleidsvrijheid bij de aanwijzing van een monument of archeologisch monument als beschermd gemeentelijk monument; er geldt bovendien niet zoiets als de voorheen gehanteerde vijftigjarengrens voor monumenten. Bij de afweging van belangen die daarbij een rol spelen moeten ook de belangen van het gebruik ten opzichte van de te beschermen monumentale waarde uitdrukkelijk en gemotiveerd naar voren komen. Bij de voorbereiding van een aanwijzing moeten deze belangen derhalve in concreto worden onderzocht. Artikel 2 van de oude verordening (vergelijkbaar met het oude artikel 2, eerste lid, van de Monumentenwet 1988) over het gebruik van het monument, keert echter niet terug in deze verordening. Voor de aanwijzing als gemeentelijk monument voegt de bepaling over het gebruik van het (archeologisch) monument geen belang toe dat niet al op grond van artikel 3:4, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) dient te worden meegewogen. Volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State gaat het bij een besluit over de aanwijzing als beschermd monument om de afweging van het algemeen belang dat is gemoeid met de bescherming van het cultureel erfgoed tegen de belangen die de eigenaar heeft bij al dan niet aanwijzing. Het gebruik van het monument wordt beschouwd als een aspect van de belangen van de eigenaar en behoeft daarom niet afzonderlijk te worden benoemd.

Artikel 6. Voornemen tot aanwijzing

Eerste lid

Ieder monument is gegeven de begripsbepaling van artikel 1.1 van de Erfgoedwet per definitie een onroerende zaak. Ieder archeologisch monument omvat ten minste één onroerende zaak (het terrein, dat vanwege en samen met de daar aanwezige overblijfselen, voorwerpen of andere sporen van menselijke aanwezigheid in het verleden, met inbegrip van die overblijfselen, voorwerpen en sporen, gegeven de begripsbepaling van artikel 1.1 van de Erfgoedwet wordt aangemerkt als archeologisch monument). Voor alle zakelijk gerechtigden op de betreffende onroerende zaken is ontvangst van het voornemen van een aanwijzing door burgemeester en wethouders van belang, niet alleen voor de eigenaar. Zie ook artikel 1, onder a, onderdeel 1, jo. artikel 1, onder b, onderdeel 5, van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken. Onder zakelijk gerechtigden vallen ook hypothecaire schuldeisers ten aanzien van de onroerende zaak.

Tweede lid

De aanwijzing van kerkelijke monumenten vereist voorafgaand overleg met de eigenaar. Het gaat dan per definitie om een monument dat eigendom is van een kerkgenootschap, een zelfstandig onderdeel daarvan, een lichaam waarin kerkgenootschappen zijn verenigd, of van een ander genootschap op geestelijke grondslag en dat uitsluitend of voor een overwegend deel wordt gebruikt voor het gezamenlijk belijden van de godsdienst of levensovertuiging (artikel 1.1 van de Erfgoedwet). Dit lid stemt overeen met de vergelijkbare eis in artikel 3.1 van de Erfgoedwet en artikel 3.2a van de Wabo en doet recht aan de bijzondere positie van het kerkelijk monument als plaats voor het gezamenlijk belijden van godsdienst of levensovertuiging. Dit geldt naast de algemene regel van artikel 4:8 van de Awb op grond waarvan belanghebbenden zoals eigenaren moeten worden gehoord.

Artikel 7. Voorbescherming

Het is wenselijk ook ten aanzien van gemeentelijk monumenten in voorbescherming te voorzien. Dat gebeurt met dit artikel. De voorbescherming start zodra burgemeester en wethouders het voornemen tot aanwijzing hebben bekendgemaakt aan de zakelijk gerechtigden. Het is vergelijkbaar met de voorbescherming voor rijksmonumenten die voortvloeit uit artikel 5 van de Monumentenwet 1988 (dat, zoals dat luidde voor inwerkingtreding van Erfgoedwet, tot inwerkingtreding van de Omgevingswet blijft gelden voor rijksmonumenten).

Artikel 8. Advies gemeentelijke monumentencommissie

Artikel 15 van de Monumentenwet 1988 blijft van kracht tot de invoering van de Omgevingswet. Op grond van dat artikel dient ten minste in de onderhavige verordening te zijn geregeld de inschakeling van "een commissie op het gebied van de monumentenzorg die in elk geval tot taak heeft te adviseren over aanvragen om een omgevingsvergunning voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder f, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht." Hieraan wordt in dit artikel uitvoering gegeven. Binnen de commissie zijn enkele leden deskundig op het gebied van de monumentenzorg. Hiertoe behoort ook de archeologische monumentenzorg.

De Monumentenwet 1988 laat de ruimte om voor de adviestaak voor monumenten de inschakeling te regelen van een commissie waaraan in de praktijk meer taken in de fysieke leefomgeving zijn toegedicht. In de praktijk wordt de monumentencommissie bijvoorbeeld wel gecombineerd met een commissie voor ruimtelijke kwaliteit. Artikel 6 maakt daarvan gebruik om mogelijk te maken dat vooruitlopend op de Omgevingswet gewerkt kan worden met een bredere gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit. Nu een voorwaarde van de Omgevingswet zal zijn dat geen leden van het gemeentebestuur deel uitmaken van deze commissie (onder de Monumentenwet 1988 geldt dat voor leden van burgemeester en wethouders), is deze voorwaarde daartoe overgenomen in deze verordening.

Onder de Omgevingswet zal een adviescommissie ingesteld worden die tot taak heeft te adviseren over de aanvragen om een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit, voor zover het andere dan archeologische monumenten betreft. Ook daarbinnen dienen enkele leden deskundig te zijn op het gebied van de monumentenzorg. Het gaat (onder de Omgevingswet) om een adviescommissie met een bredere taak voor de omgevingskwaliteit, waarin de erkenning ligt van het belang van aspecten als cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken, stedenbouwkundige kwaliteit en kwaliteit van natuur en landschap. Het gaat daarbij (onder de Omgevingswet) zowel om de menselijke beleving van de fysieke leefomgeving als om de intrinsieke waarden die de maatschappij toekent aan de identiteit van gebieden en aan dier- en plantensoorten. De Omgevingswet maakt uitdrukkelijk een bredere taakstelling van deze commissie mogelijk.

Vierde lid

Wanneer het college de adviestermin van 20 weken wil verlengen is artikel 3.18 van de AwB van toepassing.

Artikel 9. Beslistermin en inhoud aanwijzing

Wat betreft de termijn is aangesloten bij de termijn die gehanteerd wordt in de Erfgoedwet (artikel 3.2, derde lid).

Artikel 10. Bekendmaking aanwijzingsbesluit aan rechthebbenden en inschrijving

Eerste lid

Dit artikel geldt naast de algemene verplichting tot bekendmaking van besluiten op basis van de Awb. Ontvangst van de aanwijzing door burgemeester en wethouders is voor alle zakelijk gerechtigden van belang, niet alleen voor de eigenaar. Zie ook artikel 1, onder a, onderdeel 1, jo. artikel 1, onder b, onderdeel 5, van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken. Op een aanwijzingsbesluit is deze wet ook van toepassing. Onder zakelijk gerechtigden vallen ook hypothecaire schuldeisers.

Tweede lid

De registratie van de aanwijzing in het gemeentelijk erfgoedregister is een louter administratieve verrichting en niet een besluit. Overigens zal van de aanwijzing ook inschrijving in het gemeentelijke beperkingenregister en in het kadaster plaatsvinden op grond van artikel 1, onder c en e, van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken.

Artikel 11. Aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument

Dit artikel biedt burgemeester en wethouders de mogelijkheid om in spoedeisende gevallen een monument of archeologisch monument als gemeentelijk monument aan te wijzen. In dat geval wordt de adviescommissie zoals bedoeld in artikel 8 pas ingeschakeld na de voorlopige aanwijzing. De bescherming van artikelen 14, 15, 16, 17 en 18 geldt echter vanaf het moment dat belanghebbenden schriftelijk in kennis zijn gesteld van de voorlopige aanwijzing. Een bezwaarschrift heeft dus geen opschortende werking en daarmee kan de de voorlopige aanwijzing dus niet eenvoudig omzeild worden. Als de aanwijzing definitief wordt door de opname in het erfgoedregister loopt deze bescherming door. Als er uiteindelijk geen opname in het erfgoedregister plaatsvindt vervalt de bescherming.

Artikel 12. Wijzigen van de aanwijzing

Dit artikel bepaalt dat het college zelf of op aanvraag van een belanghebbende een aanwijzing kan wijzigen. Hiervoor wordt dezelfde procedure als het aanwijzen van een monument doorlopen en wordt altijd de commissie ruimtelijke kwaliteit geraadpleegd.

Artikel 13. Wijziging gemeentelijk erfgoedregister, vervallen aanwijzing monument

Dit artikel bepaalt dat op het schrappen uit het register van een aanwijzing als gemeentelijk monument dezelfde procedure geldt als bij de aanwijzing daarvan. Voorts is hierin bepaald dat de aanwijzing als

gemeentelijk monument vervalt zodra een monument is opgenomen in het rijksmonumentenregister of in een provinciaal erfgoedregister.

Artikel 14. Instandhoudingsplicht gemeentelijk monument

Dit artikel is voor gemeentelijke monumenten naar analogie met artikel 11, eerste lid, van de Monumentenwet 1988 geschreven, zoals dat is gewijzigd door artikel 10.18 van de Erfgoedwet, met inbegrip van de instandhoudingsplicht die daarbij is geïntroduceerd.

Artikel 15. Omgevingsvergunning gemeentelijk monument

Dit artikel is gebaseerd op artikel 2.2 van de Wabo en inhoudelijk grotendeels gelijk aan de oude verordening. Om een goede afweging te kunnen maken over de instandhouding van monumentale waarden kan de aanvrager om nadere gegevens gevraagd worden. Dat kunnen bijvoorbeeld archiefstukken zijn of oude foto's, en in sommige gevallen, met name bij grootschalige wijzigingen, een cultuurhistorisch onderzoek.

Artikel 16. Intrekken van de omgevingsvergunning

Dit artikel is grotendeels gelijk aan de oude verordening.

Artikel 17. Advies gemeentelijke monumentencommissie

Zie artikel 8.

Artikel 18. Weigeringsgronden

In het eerste lid ligt op grond van de belangenafweging die moet worden gemaakt tevens besloten dat rekening wordt gehouden met het gebruik van het monument (artikel 3:4, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht). In het tweede lid is voor wat betreft de vereiste overeenstemming met de eigenaar van een kerkelijk monument aangesloten bij artikel 3.2a van de Wabo.

Artikel 19. Advies omgevingsvergunning rijksmonument

De term "rijksmonument" is gedefinieerd in artikel 1.1 van de Wabo (op grond van artikel 10.9 van de Erfgoedwet). De procedure inzake deze omgevingsvergunning is geregeld in die wet. De gemeenteraad is verplicht om de inschakeling van een commissie die adviseert over omgevingsvergunningen bij rijksmonumenten te regelen bij verordening (artikel 15 van de Monumentenwet 1988). Wanneer de Omgevingswet gaat gelden moet hiervoor een Adviescommissie ingesteld worden (art 17.9 van de Omgevingswet). Een gemeente kan besluiten deze adviescommissie een bredere taak te geven.

Artikel 20. Aanwijzing als beschermd gemeentelijk stads- en dorpsgezicht

Artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wabo geeft gemeente de mogelijkheid om op basis van hun verordening het slopen in een beschermd gemeentelijk stads- en dorpsgezicht aan een omgevingsvergunning te onderwerpen. Dit artikel geeft de mogelijkheid aan de gemeenteraad om gemeentelijke stads- en dorpsgezichten aan te wijzen, die vervolgens krachtens het bestemmingsplan moeten worden beschermd. Dit is vergelijkbaar met de thans nog geldende artikelen 35 en 36 van de Monumentenwet 1988; echter zonder de plicht de minister te horen. Artikel 36 van de Monumentenwet 1988 zal vervallen met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Daarna is het aanwijzen gemeentelijke van stads- en dorpsgezichten mogelijk via het omgevingsplan. Voor de bescherming van rijksmonumenten binnen het gemeentelijke stads- en dorpsgezicht geldt artikel 11 van de Monumentenwet en van gemeentelijke monumenten in artikelen 14, 15, 16 17 en 18 van deze verordening. Ook het Rijk zal de bescherming van stads- en dorpsgezichten van landelijke betekenis dan op basis van de Omgevingswet regelen via een instructie aan de gemeenten, die zij moeten overnemen in hun omgevingsplan.

Artikel 21. Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als beschermd gemeentelijke stads- en dorpsgezicht

Dit artikel bepaalt o.a. dat bij wijziging (van niet-ondergeschikte aard) van een aanwijzing en bij intrekking van de status als beschermd gemeentelijke stads- en dorpsgezicht dezelfde procedure geldt als bij de aanwijzing daarvan. Voorts is hier bepaald dat een aanwijzing vervalt zodra het stads- en dorpsgezicht waarop de aanwijzing betrekking door de minister of een provincie wordt aangewezen als beschermd stads- en dorpsgezicht. Bij een wijziging van ondergeschikte betekenis kan o.a. gedacht worden aan wijzigingen i.v.m. de verandering van bijvoorbeeld straatnamen of huisnummers.

Artikel 22. Verbodsbepaling en aanvraag omgevingsvergunning

Artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wabo geeft gemeente de mogelijkheid om op basis van hun verordening het slopen in een beschermd gemeentelijk stads- en dorpsgezicht aan een omgevingsvergunning te onderwerpen. Daaraan is hier uitvoering gegeven. Daarnaast is regelgeving opgenomen om bij wijzigingen in het beschermd gezicht toe te kunnen zien op instandhouding en versterking van de cultuurhistorische waarden. De verbodsbepaling voor onroerende zaken geen gebouw zijnde geldt niet voor normaal onderhoud en beheer, en is gericht op ontwikkelingen in of zichtbaar vanuit openbaar gebied.

Artikel 23. Erfgoedplan

Dit artikel is toegevoegd om de mogelijkheid te hebben om het erfgoedplan te wijzigen en een goede bescherming van cultuurhistorische waarden te borgen. Daarnaast voorziet het artikel in de betrokkenheid van de monumentencommissie bij procedures waarbij cultuurhistorische waarden aan de orde zijn. Het uitgangspunt is om cultuurhistorische waarden zoveel mogelijk te behouden, waar mogelijk toegankelijk te maken en op plaatsen waar het erfgoed niet meer goed zichtbaar is te herstellen. Dit wordt nader uitgewerkt in het erfgoedplan.

Artikel 24. Vangnet archeologie

Op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening dient in het bestemmingsplan in de toelichting bij het bestemmingsplan een beschrijving opgenomen te worden van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden. Met de invoering van deze verplichting is de bescherming archeologische waarden en -verwachtingen in beginsel ruimtelijk geborgd. Er zijn echter nog bestemmingsplannen van kracht van vóór de invoering van deze eisen. Om, mede gelet op de verplichtingen van het Verdrag van Malta, ook voor de gronden waar deze 'oude' bestemmingsplannen nog gelden de bescherming van archeologische waarden en -verwachtingen te verzekeren, is dit artikel opgenomen. De strekking van dit artikel is te waarborgen dat mogelijk in deze gronden aanwezige archeologische waarden en -verwachtingen niet worden verstoord, tenzij daaraan aandacht is besteed die gelijkwaardig is aan waartoe artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening verplicht, door middel van de verwachtingskaarten, een omgevingsvergunning of eigen onderzoek dat aan die eisen kan voldoen.

Artikel 25. Strafbepaling

Deze strafbepaling is voor overtreding van de instandhoudingsplicht van artikel 14, 15, 22, 36, 24.

Artikel 26. Toezichthouders

Toezichthouders zijn personen die bij of krachtens wettelijk voorschrift belast zijn met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens enig wettelijk voorschrift (artikel 5:11 Awb). Toezichthouders kunnen zowel individueel als categoriaal worden aangewezen. In de artikelen 5:15 tot en met 5:19 Awb worden bevoegdheden aan toezichthouders toegekend.

Op basis van artikel 5:15 Awb is een toezichthouder bevoegd elke plaats te betreden met uitzondering van woningen zonder toestemming van de bewoner. 'Plaatsen' is daarbij een ruim begrip en omvat niet alleen erven en andere terreinen, maar ook gebouwen (niet-woningen). Uit artikel 5.13 van de Wabo volgt dat de ambtenaren die op grond van artikel 26, eerste lid, belast zijn met het toezicht op de naleving ter zake van het bepaalde bij of krachtens de Wabo, voor zover het betreft activiteiten als bedoeld in artikel 2.2, daarnaast ook bevoegd zijn, met medeneming van de benodigde apparatuur, een woning te betreden zonder toestemming van de bewoner.

Artikel 27. Intrekken oude verordening

Met de inwerkingtreding van de Erfgoedverordening Nieuwegein 2020 geldt de oude verordening niet meer zoals bepaald is in artikel 27 (behoudens de overgangsrechtelijke bepalingen).